

VENDIM
Nr. 72, datë 16.6.2026

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Fiona Papajorgji,	kryetare;
Sonila Bejtja,	anëtare;
Sandër Beci,	anëtar;
Illir Toska,	anëtar;
Genti Ibrahimimi,	anëtar;
Marjana Semini,	anëtare;
Asim Vokshi,	anëtar;
Marsida Xhaferllari,	anëtare,

me sekretare Anjeza Puka, në datën 16.6.2026, mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 4 (Z) 2025 të Regjistrisë Themeltar, që u përket:

KËRKUES: Zymer Martinaj, Diana Martinaj, të përfaqësuar nga avokatët Konstandin Tradafilii dhe Sakip Lata, me prokurë.

SUBJEKTI I INTERESUAR: Ministria e Mbrojtjes, përfaqësuar nga sekretari i përgjithshëm Aleks Marku.

Shtabi i Përgjithshëm i Forcave të Armatosura, Komanda e Forcës Ajrore, përfaqësuar komandanti, gjeneralmajor Ferdinand Dimo.

SHOQËRIA “Sigal Uniq Group Austria” sh.a., në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimeve nr. 540, datë 13.10.2014, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë; nr. 347, datë 23.6.2016, të Gjykatës së Apelit Shkodër; nr. 00-2024-3457, datë 11.9.2024, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 41, 42, 131, shkronja “f”, 134, shkronja “i” dhe 142 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); neni 6, pika 1, i Konventës për të Drejtat e Njeriut; nenet 27, pikat 1 dhe 2, 71, pika 1, 71/a dhe 71/b të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*Ligji Organik i Gjykatës*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Marsida Xhaferllari, mori në shqyrtim pretendimet e kërkuësve, Zymer Martinaj dhe Diana Martinaj (*kërkuesit*), që kanë kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet e subjekteve të interesuara, Ministrisë së Mbrojtjes dhe Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, Komandës së Forcës Ajrore, që kanë kërkuar rrëzimin e kërkesës, konstatoi mungesën e prapësimeve me shkrim të subjektit të interesuar, shoqërisë “Sigal Uniq Group Austria” sh.a. (*shoqëria e sigurimit*), si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kërkuesit janë bashkëshortë dhe trashëgimtarë ligjorë të djalit të tyre, i cili ka humbur jetën në moshën 22-vjeçare, më 27.2.2011, në vendin e quajtur “Fusha e Aviacionit Ushtarak”, në

fshatin Gjadër, Lezhë. Sipas rrethanave të ngjarjes, ai drejtonte një motomjet dhe u përplas me një automjet.

2. Automjeti i përfshirë në ngjarje ishte në pronësi të drejtuesit dhe ishte i siguruar pranë subjektit të interesuar, shoqërisë së sigurimit, ndërsa vendi në të cilin ka ndodhur aksidenti ishte dhe vazhdon të jetë nën administrimin e subjektit tjetër të interesuar, Komandës së Përgjithshme Ushtarake.

3. Të nesërmen e ngjarjes, më 28.2.2011, Prokuroria e Rrethit Gjyqësor Lezhë (*Prokuroria e Lezhës*) ka regjistruar procedimin penal në ngarkim të drejtuesit të automjetit për veprën penale “Shkelja e rregullave të qarkullimit rrugor”, të parashikuar nga neni 290, paragrafi i parë, i Kodit Penal. Gjatë hetimeve paraprake është kryer një ekspertim autoteknik, sipas të cilit ngjarja nuk kishte ndodhur në rrugë automobilistike dhe të pajisur me sinjalistikë. Mbi bazën e këtij akti, prokurori ka konkluduar se drejtuesi i automjetit nuk kishte konsumuar elementet e veprës penale të shkeljes së rregullave të qarkullimit rrugor, ndaj në datën 22.4.2011, ka vendosur pushimin e procedimit penal.

4. Në këto rrethana, më 5.4.2013, kërkuesit kanë ngritur padi civile, duke kërkuar detyrimin e shoqërisë së sigurimit për shpërblimin e dëmit në shumën 4.660.343 lekë, si dhe të Ministrisë së Mbrojtjes dhe Komandës së Forcës Ajrore për shpërblimin e dëmit në shumën 11.277.546 lekë. Gjatë gjykimit gjykata ka caktuar një ekspert, akti i ekspertimit të të cilit ka përcaktuar se vlera totale e dëmit pasuror dhe jopasuror të pësuar nga kërkuesit si pasojë e humbjes së jetës së djalit të tyre arrinte në shumën 15.937.889 lekë. Në përfundim të gjykimit, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Lezhë, me vendimin nr. 540, datë 13.10.2014, ka vendosur rrëzimin e padisë. Ajo ka arsyetuar se e drejta për dëmshpërblim ndaj shoqërisë së sigurimit ishte parashikuar, pasi padia ishte paraqitur jashtë afatit ligjor dyvjeçar, ndërsa kërkimi ndaj Komandës së Forcës Ajrore nuk mbështetej në ligj, për shkak se nuk ishte provuar se vdekja e viktimës kishte ardhur si pasojë e veprimeve me faj të këtij institucioni. Kundër këtij vendimi kërkuesit kanë paraqitur apel.

5. Gjatë gjykimit në apel kërkuesit kanë hequr dorë nga kërkimi i tyre ndaj shoqërisë së sigurimit, duke kërkuar që padia të vazhdonte vetëm ndaj Komandës së Forcës Ajrore dhe Ministrisë së Mbrojtjes. Me vendimin nr. 347, datë 23.6.2016, Gjykata e Apelit Shkodër ka lënë në fuqi vendimin e gjykatës së shkallës së parë. Ajo ka vënë në dukje se, megjithëse gjykimi në apel ishte ndërprerë për kërkimin ndaj shoqërisë së sigurimit, si pasojë e heqjes dorë nga padia, ky kërkim, ndryshe nga sa kishte arsyetuar gjykata e shkallës së parë, ishte paraqitur brenda afatit ligjor dyvjeçar, pasi ky afat fillonte të rridhte nga data e pushimit të procedimit penal dhe jo nga data e aksidentit. Nga ana tjetër, lidhur me kërkimin për shpërblimin e dëmit ndaj Komandës së Forcës Ajrore dhe Ministrisë së Mbrojtjes, gjykata e apelit ka arsyetuar se, sikurse ishte konkluduar edhe në vendimin e prokurorit për pushimin e procedimit penal, ngjarja ishte rast fatkeq dhe nuk provoheshin elementet e përgjegjësisë civile, konkretisht kundërligjshmëria e sjelljes, lidhja shkakësore dhe faji.

6. Në vijim, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2024-3457, datë 11.9.2024, ka vendosur mospranimin e rekursit të kërkuesve, me arsyetimin se shkaqet e ngritura nuk bazoheshin në nenin 472 të Kodit të Procedurës Civile (*KPC*).

7. Në datën 10.10.2025, kërkuesit i janë drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me ankim kushtetues individual. Kolegji i Gjykatës, në datën 29.12.2025, ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

8. **Kërkuesit**, në mënyrë të përmbledhur, kanë pretenduar se nga vendimet gjyqësore të kundërshtuara u janë cenuar:

8.1 *E drejta për proces të rregullt ligjor*, e garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, në aspektet e mëposhtme:

8.1.1 *E drejta për t'u gjykuar nga një gjykatë e caktuar me ligj*, pasi rekursi është paraqitur në datën 21.7.2016, ndërsa Gjykata e Lartë e ka shqyrtuar atë duke zbatuar kriteret procedurale të miratuara me ndryshimet ligjore që kishin hyrë në fuqi në muajin gusht 2017 dhe jo ato që ishin në fuqi në kohën e paraqitjes së rekursit. Si pasojë e këtij interpretimi është cenuar edhe e drejta e aksesit në aspektin substancial, pasi Gjykata e Lartë nuk ka shqyrtuar të gjitha shkaqet e rekursit.

8.1.2 *E drejta e aksesit*, pasi rekursi është vlerësuar nga Gjykata e Lartë në dhomën e këshillimit, ndërkohë që kompleksiteti i çështjes, kohëzgjatja e procesit prej rreth 13 vjetësh, si dhe fakti se në rekurs ngriheshin çështje të interpretimit të ligjit dhe mosrespektimit të praktikës gjyqësore nga gjykatat e faktit, impononin shqyrtimin e tij në seancë gjyqësore. Për rrjedhojë, Gjykata e Lartë u ka mohuar atyre edhe të drejtën për të paraqitur dhe mbrojtur efektivisht pretendimet e ngritura në rekurs.

8.1.3 *Standardi i arsytimit të vendimit gjyqësor*, pasi Gjykata e Lartë nuk ka arsyetuar përse nuk ka marrë në konsideratë pretendimet e ngritura prej tyre në rekurs. Ajo gjykatë nuk ka dhënë asnjë argument se përse ka vlerësuar se vendimet e gjykatave të faktit nuk ishin në shkelje të ligjit material dhe atij procedural, si dhe të praktikës gjyqësore.

8.2 *E drejta e pronës*, e garantuar nga neni 41 i Kushtetutës, pasi kërkuesit, në bazë të rregullave ligjore të përgjegjësisë jashtëkontraktore, gëzonin pritshmëri të ligjshme për të përfutur dëmshpërblim nga shkaktarët e dëmit. Gjykatat e zakonshme ua kanë mohuar këtë të drejtë, duke i privuar nga përfitimi i një të drejte pasurore.

8.3 *Parimi i barazisë përpara ligjit dhe mosdiskriminimit*, i garantuar nga neni 18 i Kushtetutës, pasi kërkuesit janë trajtuar ndryshe nga palët në raste të ngjashme, në të cilat gjykatat kanë konstatuar përgjegjësinë e subjekteve kur me veprimet ose mosveprimet e tyre kanë lejuar krijimin e rrethanave që kanë sjellë dëm. Në rastin e tyre, organet publike nuk kanë marrë masat e nevojshme për mbylljen ose sigurimin e hyrjes kryesore të fushës së aviacionit në Gjadër, duke lejuar aksesin e lirë të personave në një zonë, që përdorej edhe për gara automobilistike. Fusha nuk ishte e pajisur me punonjës sigurie, sinjalistikë ose masa të tjera parandaluese. Masat për kufizimin e aksesit janë marrë vetëm pas ndodhjes së aksidentit.

9. *Subjektet e interesuara, Ministria e Mbrojtjes dhe Shtabi i Përgjithshëm i Forcave të Armatosura, Komanda e Forcës Ajrore*, në mënyrë të përmblodhur, kanë prapësuar mbi të njëjtat argumente se kërkuesit nuk legjitimohen *ratione materiae*, pasi pretendimet e tyre lidhen, në thelb, me interpretimin e ligjit dhe analizën e fakteve, për rrjedhojë:

9.1 Pretendimi për cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor në aspektet e gjykatës së caktuar me ligj dhe standardit të arsytimit të vendimit është i pabazuar. Gjykata e Lartë e ka shqyrtuar çështjen sipas parashikimeve ligjore dhe nuk rezulton të ketë marrë ose administruar prova të reja. Gjykata e Lartë, në përputhje me ligjin procedural të zbatueshëm, ka vendosur mospranimin e rekursit, pasi ka vlerësuar se ai nuk përmbushte kërkesat ligjore për të vënë në lëvizje funksionin e saj rishikues. Në këto kushte, Gjykata e Lartë nuk kishte detyrimin të jepte një arsyetim të detajuar për themelin e çështjes, por vetëm të shpjegonte shkaqet e mospranimit të rekursit.

9.2 Pretendimi për cenimin e parimit të barazisë përpara ligjit dhe mosdiskriminimit nuk qëndron. Fakti që gjykatat e zakonshme kanë arritur në një përfundim të ndryshëm nga ai i kërkuar prej tyre për ekzistencën e përgjegjësisë jashtëkontraktore të Ministrisë së Mbrojtjes nuk përbën, në vetvete, trajtim të pabarabartë në kuptim të nenit 18 të Kushtetutës. Gjykatat kanë vlerësuar se në rrethanat konkrete nuk provohej lidhja shkakësore ndërmjet veprimit ose mosveprimit të Ministrisë së Mbrojtjes dhe dëmit të pësuar, duke çmuar se ajo nuk kishte një detyrim konkret ligjor, mosrespektimi i të cilit të sillte përgjegjësinë e saj civile.

10. *Subjekti i interesuar, shoqëria e sigurimit*, nuk ka paraqitur prapësime me shkrim edhe pse është njoftuar rregullisht nga Gjykata.

III Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuësve

11. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të Ligjit Organik të Gjykatës, çdo individ mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë edhe kriteret kumulative të nenit 71/a të Ligjit Organik të Gjykatës, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësuar në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

12. Duke pasur parasysh natyrën kumulative të kriterëve të legjitimitimit dhe jurisprudencën e saj, Gjykata vëren se kriteret *ratione personae* dhe *shterimi i mjeteve juridike* janë të përmbushura. Në lidhje me to nuk rezulton të ketë çështje që kërkojnë analizë të mëtejshme, ndërsa as subjektet e interesuara nuk kanë ngritur ndonjë prapësim.

13. Për sa i takon legjitimitimit *ratione temporis*, neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i Ligjit Organik të Gjykatës ka parashikuar afatin 4-mujor nga konstatimi i cenimit për paraqitjen e ankimit kushtetues individual. Gjykata ka pohuar se detyrimi i njoftimit të vendimit të arsyetuar u takon gjykatave të zakonshme (*shih vendimin nr. 69, datë 6.11.2025, të Gjykatës Kushtetuese*). Kur individ i ka lënë të dhënat elektronike të kontaktit, atëherë momenti i konstatimit të cenimit konsiderohet data në të cilën vendimi i arsyetuar i njoftohet atij elektronikisht.

14. Në rastin konkret, vendimi i Gjykatës së Lartë mban datën 11.9.2024 dhe është publikuar në faqen zyrtare në datën 29.10.2024. Kërkuësit kanë parashtruar se, ndonëse në prapësimet e depozituara pranë Gjykatës së Lartë kishin shënuar adresën e postës elektronike për komunikimin e vendimit, ai nuk u ishte njoftuar individualisht. Për këtë arsye, në datën 16.4.2025, nëpërmjet avokatit të tyre, ata i janë drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për vënien në dispozicion të vendimit. Me shkresën e datës 23.4.2025, Gjykata e Lartë i ka bërë me dije avokatit të kërkuësve se veprimet administrative kishin përfunduar dhe se fashikulli gjyqësor ishte dërguar në Gjykatën e Shkallës së Parë të Juridiksionit të Përgjithshëm Lezhë. Më pas, në datën 30.5.2025, avokati i kërkuësve i është drejtuar asaj gjykate, e cila, me shkresën e datës 18.6.2025, i ka vënë në dispozicion kopje të akteve të fashikullit gjyqësor, përfshirë edhe vendimin e arsyetuar të Gjykatës së Lartë. Pas marrjes së këtij vendimi, kërkuësit kanë paraqitur ankimin kushtetues individual në datën 10.10.2025.

15. Në këto rrethana, Gjykata vlerëson se kërkuësit kanë treguar diligjencën e duhur për t’u njohur me vendimin e Gjykatës së Lartë, duke ndërmarrë veprime konkrete për sigurimin e tij, pasi ai nuk u ishte njoftuar individualisht. Për rrjedhojë, në kushtet e mungesës së një njoftimi të tillë, afati ligjor për paraqitjen e ankimit kushtetues individual fillon të llogaritet nga momenti kur kërkuësit kanë marrë dijeni efektive për përmbajtjen e vendimit të arsyetuar. Për sa kohë ankimi kushtetues është paraqitur në datën 10.10.2025, pra brenda 4 muajve nga data 18.6.2025, Gjykata çmon se ai është paraqitur brenda afatit ligjor, ndaj kërkuësit legjitimohen *ratione temporis*.

16. Në drejtim të legjitimitimit *ratione materiae*, kërkuësit kanë pretenduar cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor (në aspektet e gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj, aksesit dhe standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor), së drejtës së pronës, si dhe parimit të barazisë përpara ligjit dhe mosdiskriminimit, të garantuara respektivisht nga nenet 42, 41 dhe 18 të Kushtetutës. Ndërsa subjektet e interesuara kanë prapësuar se pretendimet e kërkuësve lidhen, në thelb, me interpretimin e ligjit dhe analizën e fakteve, ndaj ata nuk legjitimohen *ratione materiae*.

17. Për sa i përket pretendimit për cenimin e së drejtës për t’u gjykuar nga një gjykatë e caktuar me ligj, kërkuësit kanë parashtruar se Gjykata e Lartë nuk ka zbatuar dispozitat procedurale në

fuqi në kohën e paraqitjes së rekursit, që parashikonin kritere më të gjera për pranimin e rekursit (*shih paragrafin 8.1.1, të vendimit*). Subjektet e interesuara, Ministria e Mbrotjtjes dhe Komanda e Forcës Ajrore, kanë prapësuar se ky pretendim nuk qëndron, pasi Gjykata e Lartë ka zbatuar drejt dispozitat procedurale.

18. Gjykata vëren se ky pretendim, në thelb, ka të bëjë me zbatimin në kohë të dispozitave procedurale. Në jurisprudencën e saj ajo ka theksuar se, ndryshe nga e drejta materiale, në të drejtën procedurale vepron parimi *tempus regit processum*, sipas të cilit ligji i ri zbatohet edhe për çështjet që janë në gjykim, përveç rasteve kur vetë ligji parashikon ndryshe (*shih vendimet nr. 30, datë 2.5.2025; nr. 3, datë 11.2.2021; nr. 11, datë 23.4.2009, të Gjykatës Kushtetuese*). Përjashtimet nga ky parim përcaktohen shprehimisht në dispozitat kalimtare, me të cilat ligjvënësi, brenda hapësirës së tij të vlerësimit, ka çmuar se disa rrethana imponojnë një zgjidhje të ndryshme.

19. Në rastin konkret, dispozitat kalimtare të ligjeve nr. 38/2017 dhe nr. 44/2021 kanë parashikuar se kriteret e pranueshmërisë së rekursit vlerësohen sipas dispozitave të KPC-së në fuqi në kohën e depozitimit të tij. Në të njëjtën linjë, edhe Gjykata e Lartë ka arsyetuar se dispozita e zbatueshme për vlerësimin e pranueshmërisë së rekursit ishte neni 472 i KPC-së, sipas formulimit që ka pasur përpara ndryshimeve me ligjet nr. 38/2017 dhe nr. 44/2021 (*shih paragrafët 15–16, të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Për rrjedhojë, nuk rezulton që Gjykata e Lartë të ketë zbatuar një regjim procedural të ndryshëm nga ai i parashikuar nga ligji, ndaj pretendimi i kërkuësve për cenimin e së drejtës për t'u gjykuar nga një gjykatë e caktuar me ligj është haptazi i pabazuar.

20. Për sa i përket pretendimit për cenimin e *së drejtës së aksesit*, kërkuësit kanë parashtruar, ndër të tjera, se, për shkak të kompleksitetit të çështjes, kohëzgjatjes prej 13 vjetësh të procedurave gjyqësore dhe natyrës së pretendimeve të ngritura në rekurs, çështja duhej të ishte shqyrtuar nga Gjykata e Lartë në seancë gjyqësore dhe jo në dhomën e këshillimit. Sipas tyre, kjo mënyrë shqyrtimi u ka mohuar të drejtën për t'u mbrojtur (*shih paragrafin 8.1.2 të vendimit*).

21. Gjykata çmon se edhe këto argumente janë haptazi të pabazuara. *Së pari*, Gjykata e Lartë është vënë në lëvizje mbi bazën e rekursit të paraqitur nga kërkuësit. *Së dyti*, fakti që rekursi është shqyrtuar në dhomën e këshillimit, mbi bazën e akteve dhe pa praninë fizike të palëve, nuk do të thotë se ato nuk janë dëgjuar. Përkundrazi, në këto raste debati gjyqësor zhvillohet nëpërmjet paraqitjes dhe shkëmbimit, në kohën e duhur, të argumenteve me shkrim (*shih vendimet nr. 26, datë 9.4.2024; nr. 9, datë 27.2.2024; nr. 41, datë 22.12.2022, të Gjykatës Kushtetuese*). *Së treti*, kërkuësit kanë qenë të përfaqësuar gjatë gjithë procesit nga avokatë të zgjedhur prej tyre, ndaj e drejta e mbrojtjes u është garantuar në mënyrë efektive.

22. Për sa i takon pretendimit për cenimin e *parimit të barazisë përpara ligjit dhe mosdiskriminimit*, kërkuësit kanë parashtruar se, ndryshe nga raste të ngjashme, gjykatat nuk kanë njohur përgjegjësinë e organeve publike për dëmin e pësuar (*shih paragrafin 8.3 të vendimit*).

23. Në jurisprudencën kushtetuese është theksuar se vlerësimi i mënyrës së zgjidhjes së çështjeve të ngjashme nga gjykatat e zakonshme bëhet rast pas rasti. Vetë fakti që në një çështje tjetër është arritur në një zgjidhje të ndryshme nuk mjafton për të provuar cenimin e parimit të barazisë, pasi çdo çështje paraqet veçoritë e saj faktike dhe provuese (*shih vendimet nr. 47, datë 11.6.2024; nr. 19, datë 21.3.2024; nr. 17, datë 23.3.2023, të Gjykatës Kushtetuese*). Bazuar në këtë standard, Gjykata çmon se në rastin konkret vendimet e referuara nga kërkuësit nuk janë të mjaftueshme, ndaj ky pretendim nuk qëndron.

24. Gjithashtu, kërkuësit kanë pretenduar cenimin e *standardit të arsyesimit të vendimit gjyqësor*, duke argumentuar se ai nuk përmban arsyetim të mjaftueshëm për rrëzimin e pretendimeve të tyre lidhur me zbatimin e ligjit material, procedural dhe praktikës gjyqësore (*shih paragrafin 8.1.3 të vendimit*). Po kështu, ata kanë pretenduar cenimin e *së drejtës së pronës*, për shkak të mosnjohjes të së drejtës për dëmshpërblim (*shih paragrafin 8.2. të vendimit*).

25. Gjykata, mbështetur në thelbin e pretendimeve të kërkuësve dhe në zbatim të parimit *iura novit curia*, vlerëson se, ndonëse ata kanë pretenduar edhe cenimin e së drejtës së pronës për shkak të mosnjohjes së dëmshpërblimit, në thelb, çështja lidhet me detyrimet pozitive të shtetit për

mbrojtjen e jetës, të garantuar nga neni 21 i Kushtetutës. Sipas kësaj dispozite, jeta e personit mbrohet me ligj, çka i ngarkon shtetit detyrimin, së pari, për të krijuar një kuadër ligjor të përshtatshëm për mbrojtjen e saj dhe, së dyti, për të siguruar që organet kompetente, përfshirë gjykatat, të verifikojnë nëse institucionet publike kanë përmbushur detyrimet që burojnë prej këtij kuadri (*shih vendimin nr. 10, datë 13.3.2025, të Gjykatës Kushtetuese*). Po kështu, në rastet kur vdekja ose dëmtimi i rëndë i shëndetit ka ardhur si pasojë e neglizhencës së autoriteteve shtetërore, shteti ka detyrimin të ndërmarrë masa efektive për të sqaruar rrethanat e ngjarjes, për të identifikuar përgjegjësit dhe për të siguruar dëmshpërblimin e përshtatshëm për viktimën ose familjarët e saj (*shih vendimin nr. 55, datë 6.5.2026, të Gjykatës Kushtetuese*).

26. Në rastin konkret, kërkuesit kanë pretenduar se gjykatat, në kundërshtim me detyrimet pozitive që burojnë nga neni 21 i Kushtetutës, nuk kanë njohur përgjegjësinë e organeve publike për dëmin e pësuar dhe, si rrjedhojë, u kanë mohuar dëmshpërblimin e kërkuar. Për këtë arsye, ndryshe nga sa prapësojnë subjektet e interesuara, Gjykata çmon se kërkuesit legjitimohen *ratione materiae*. Nisur nga thelbi i këtyre pretendimeve, Gjykata do t'i shqyrtojë ato në këndvështrim të nenit 42 të Kushtetutës në drejtim të së drejtës së aksesit substancial të lidhur me standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1 Për cenimin e aksesit substancial të lidhur me standardin e arsyetimit të vendimit

27. Kërkuesit kanë pretenduar se vendimi i Gjykatës së Lartë nuk përmban arsyetim të mjaftueshëm, pasi nuk shpjegon arsyet për të cilat janë rrëzuar pretendimet e ngritura në rekurs lidhur me zbatimin e ligjit material, procedural dhe praktikës gjyqësore. Sipas tyre, gjykatat e zakonshme nuk kanë vlerësuar drejt përgjegjësinë e organeve publike, të cilat nuk kishin marrë masat e nevojshme për mbylljen ose sigurimin e hyrjes në fushën e aviacionit në Gjadër, duke lejuar aksesin e lirë të personave në një zonë të mbrojtur që përdorej edhe për gara automobilistike. Ata kanë theksuar se fusha nuk ishte e pajisur me punonjës sigurie, sinjalistikë ose masa të tjera parandaluese dhe se masa të tilla u morën vetëm pas ndodhjes së aksidentit.

28. Subjektet e interesuara, Ministria e Mbrojtjes dhe Komanda e Forcës Ajrore, kanë prapësuar se Gjykata e Lartë ka zbatuar drejt ligjin kur ka vendosur mospranimin e rekursit, pasi ai nuk përmbushte kërkesat formale të parashikuara nga ligji dhe, për rrjedhojë, nuk ishte i aftë të vinte në lëvizje funksionin rishikues të saj, ndaj nuk ekziston detyrimi për një arsyetim të detajuar. Gjithashtu, ato kanë pretenduar se nuk është provuar lidhja shkakësore ndërmjet veprimit ose mosveprimit të Ministrisë së Mbrojtjes dhe dëmit të pësuar, ndërsa gjykatat kanë vlerësuar drejt se ky organ nuk kishte një detyrim konkret ligjor për të marrë masat e pretenduara nga kërkuesit.

29. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se e drejta e aksesit në gjykatë garanton mbrojtjen efektive të individit ndaj çdo cenimi të të drejtave të tij, përfshirë ato që vijnë nga veprimet ose mosveprimet e administratës shtetërore, nëpërmjet një kontrolli gjyqësor efektiv të pavarur dhe të paanshëm (*shih vendimet nr. 55, datë 6.5.2026; nr. 10, datë 13.3.2025; nr. 10, datë 4.4.2007, të Gjykatës Kushtetuese*). Kjo e drejtë nuk kufizohet vetëm në mundësinë për të vënë në lëvizje gjykatën, por përfshin edhe të drejtën për të marrë një zgjidhje përfundimtare të mosmarrëveshjes (*shih vendimet nr. 32, datë 3.11.2022; nr. 5, datë 22.2.2022; nr. 22, datë 29.4.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

30. E drejta për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar garantohet nga nenet 42 dhe 142, pika 1, të Kushtetutës. Arsyetimi i vendimit është element thelbësor i një procesi të rregullt ligjor, pasi u tregon palëve se pretendimet e tyre janë dëgjuar, u mundëson atyre ta kundërshtojnë vendimin dhe evidenton faktet e provuara dhe ligjin e zbatueshëm mbi të cilët gjykata ka mbështetur zgjidhjen e mosmarrëveshjes (*shih vendimet nr. 12, datë 18.3.2025; nr. 10, datë 4.3.2021; nr. 20, datë 13.4.2012, të Gjykatës Kushtetuese*). Ky standard nuk nënkupton se gjykata duhet t'i përgjigjet në mënyrë të detajuar çdo pretendim të palëve, pasi shkalla e arsyetimit varet nga natyra e vendimit në fjalë (*shih vendimet nr. 17, datë 23.3.2023; nr. 80, datë 18.12.2017; nr. 34, datë 13.6.2016, të Gjykatës Kushtetuese*). Për këtë arsye, arsyetimi i kufizuar i vendimeve të

mospranimi të rekursit, si rregull, nuk cenon standardin kushtetues të arsyetimit. Megjithatë, kur në rekurs ngrihen pretendime me natyrë kushtetuese, Gjykata e Lartë, në përputhje me parimin e subsidiaritetit, ka detyrimin t'i shqyrtojë ato dhe të mbajë një qëndrim të shprehur lidhur me to (*shih vendimet nr. 31, datë 2.5.2025; nr. 19, datë 7.7.2022; nr. 11, datë 16.4.2018, të Gjykatës Kushtetuese*).

31. Në dritën e standardeve të mësipërme, Gjykata vëren se kërkuesit kanë kundërshtuar vendimet e të tria shkallëve të gjykimit. Gjykatat e faktit e kanë rrëzuar padinë e tyre, duke arsyetuar se pretendimet ndaj Ministrisë së Mbrojtjes dhe Komandës së Forcës Ajrore mbetën të paprovuara, ndërsa Gjykata e Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit me arsyetimin e kufizuar se ai nuk përmbante shkaqet e parashikuara nga ligji. Në këto rrethana dhe në respekt të kufijve ndërmjet juridiksionit kushtetues dhe atij të gjykatave të zakonshme, Gjykata do të shqyrtojë nëse përgjigjja që kërkuesit kanë marrë nga gjykatat e zakonshme ndaj pretendimeve të tyre përmbush standardet kushtetuese të aksesit substancial në gjykatë dhe të arsyetimit të vendimit gjyqësor.

32. Në këtë këndvështrim, Gjykata vëren se në datën 27.2.2011, djali i kërkuesve ka humbur jetën si pasojë e një aksidenti, i shkaktuar nga përplasja ndërmjet mjetit që ai drejtonte dhe një automjeti të drejtuar nga një person tjetër. Aksidenti ka ndodhur në pistën e avionëve të aeroportit ushtarak të Gjadrit në Lezhë. Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë e ka hetuar çështjen vetëm në drejtim të përgjegjësisë penale të drejtuesit të automjetit për veprën penale të shkëljes së rregullave të qarkullimit rrugor. Me vendimin e datës 22.4.2011, prokurori ka vendosur pushimin e procedimit penal, me arsyetimin se aksidenti nuk kishte ndodhur në rrugë dhe, për rrjedhojë, nuk përmbusheshin elementet e kësaj vepre penale. Ndonëse në këtë vendim është konstatuar se ngjarja përbënte një rast fatkeq, nuk janë parashtruar arsyet dhe as analiza e provave ose e veprimeve hetimore mbi të cilat mbështetej ky përfundim.

33. Në datën 5.4.2013, kërkuesit i janë drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë me padi për shpërblimin e dëmit të shkaktuar nga humbja e jetës së djalit të tyre. Ata kanë pretenduar se në ardhjen e pasojës së rëndë kishin kontribuar edhe dy subjektet e interesuara, Ministria e Mbrojtjes dhe Komanda e Forcës Ajrore, për shkak të mosmarrjes së masave të nevojshme për ruajtjen dhe administrimin e zonës ushtarake ku ka ndodhur aksidenti. Sipas kërkuesve, këto subjekte mbanin përgjegjësi solidare, pasi ushtronin autoritetin ligjor mbi pistën e avionëve të aeroportit ushtarak.

34. Gjatë shqyrtimit gjyqësor të çështjes, Komanda e Forcës Ajrore, me shkresën e datës 13.6.2014, ka informuar Ministrinë e Mbrojtjes se: a) fusha e aviacionit Gjadër ishte në administrimin e saj dhe e përfshirë në Planin e Vendosjes dhe Përhapjes së Forcës Ajrore, të miratuar me dekretin nr. 7459, datë 11.5.2012, të Presidentit të Republikës; b) kishte aplikuar pranë Zyrës Vendore të Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme Lezhë për pajisjen me certifikatën e pronësisë (aplikimi i datës 29.7.2004), por ende nuk ishte pajisur me të. Ndërkohë, Shtabi i Përgjithshëm i Forcave të Armatosura, me shkresën e datës 22.9.2014, ka njoftuar Ministrinë e Mbrojtjes se: a) sipas vendimit nr. 515, datë 18.7.2003, të Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e listës së inventarit të pronave të paluajtshme shtetërore, të cilat i kalojnë në përgjegjësi administrimi Ministrisë së Mbrojtjes”, të ndryshuar (*VKM-ja nr. 515/2003*), prona objekt verifikimi ishte evidentuar me nr. 983, me emërtimin “Reparti Ushtarak 4010”, me vendndodhje në Gjadër, Lezhë; b) kjo pronë, në datën 27.2.2011, nuk ishte përfshirë në Planin e Vendosjes dhe Përhapjes së Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë, të miratuar me dekretin nr. 983, datë 9.12.2009, të Presidentit të Republikës. Po kështu, me shkresën e datës 26.7.2013, Agjencia Nacionale e Trafikut Ajror (*ANTA*) ka konfirmuar se pista e aerodromit Gjadër është pronë e Ministrisë së Mbrojtjes, në administrim të Komandës së Forcës Ajrore, ndërsa përdorimi i saj është në kompetencë të Ministrisë së Mbrojtjes.

35. Sipas prapësimeve të Komandës së Forcës Ajrore, të paraqitura gjatë gjykimit, prona ku ka ndodhur aksidenti, me emërtimin “Fusha e Aviacionit Gjadër”, sipas VKM-së nr. 515/2003, përfshihet në listën e inventarit të pronave të paluajtshme shtetërore në përgjegjësi administrimi të Ministrisë së Mbrojtjes. Kjo listë përbëhet nga 1.117 prona dhe për asnjërën prej tyre Këshilli i

Ministrave nuk ka ngarkuar me përgjegjësi administrimi Komandën e Forcës Ajrore. Sipas këtij institucioni, ai ushtron veprimtarinë e tij vetëm në një pjesë të këtyre pronave, të përfshira në planin e përhapjes të miratuar me dekret të Presidentit të Republikës, por përgjegjësia administrative mbi to mbetet në çdo rast e Ministrisë së Mbrojtjes. Gjithashtu, komanda ka pretenduar se, edhe nëse do të pranohej se përgjegjësia administrative i takonte asaj, kjo përgjegjësi do të lindte vetëm pas përfshirjes së pronës në planin e përhapjes, e cila ka ndodhur me dekretin e Presidentit të Republikës të datës 11.5.2012, pra më shumë se një vit pas aksidentit.

36. Ndërsa Ministria e Mbrojtjes ka sqaruar se fusha e aerodromit Gjadër është pronë shtetërore në administrim të Komandës së Forcës Ajrore, e cila administron edhe përdorimin e pistës. Sipas saj, kjo rrethanë provohej nga shkresa e Komandës së Forcës Ajrore e datës 13.6.2014, aplikimi pranë hipotekës për pajisjen me certifikatën e pronësisë, shkresa e Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura e datës 22.9.2014, si dhe shkresa e ANTA-s e datës 26.7.2013. Për rrjedhojë, ka prapësuar ministria, për ngjarjen e vitit 2011 legjitimim pasiv kishte Komanda e Forcës Ajrore si autoriteti administrues i pronës, ndaj ajo duhej të përjashtohej nga gjykimi.

37. Gjithashtu, gjatë gjykimit në shkallë të parë është administruar akti i vlerësimit të dëmit shëndetësor, i përgatitur nga eksperti vlerësues, sipas të cilit aksidenti ka ndodhur në fushën e aviacionit ushtarak në Gjadër të Lezhës, pronë e Ministrisë së Mbrojtjes, e cila nuk ishte ruajtur nga pronari i saj. Sipas ekspertit, enti pronar duhej të kishte marrë masat e nevojshme për të mos lejuar hyrjen e mjeteve civile të paautorizuara në zonën ushtarake, duke vendosur sinjalistikën përkatëse, në përputhje me nenet 14 dhe 37 të Kodit Rrugor, si dhe duke garantuar sigurinë e qarkullimit brenda kësaj zone (*shih faqen 2 të aktit të ekspertimit*). Po kështu, sipas konkluzioneve të aktit të ekspertimit autoteknik të Policisë Rrugore, të datës 9.3.2011 (i administruar gjatë hetimeve), rezulton se ngjarja automobilistike ka ndodhur në një pistë avionësh të braktisur me një hapësirë të gjerë që tejkalon përmasat e çdo karrexhate të parashikuar nga Kodi Rrugor dhe që nuk ishte e pajisur me asnjë shenjë të sinjalistikës rrugore. Në të njëjtën kohë, eksperti ka vlerësuar se drejtuesit e mjeteve ndodheshin në një vend të paautorizuar për qarkullim dhe të papërcaktuar për zhvillimin e garave automobilistike, konkretisht në pistën e aviacionit ushtarak (*shih faqen 4 të aktit të ekspertimit*).

38. Në përfundim të gjykimit, me vendimin e datës 13.10.2014, gjykata e shkallës së parë ka analizuar zbatimin e neneve 608 dhe 625 të Kodit Civil ndaj Komandës së Forcës Ajrore. Ajo ka vlerësuar se përgjegjësia jashtëkontraktore ekziston vetëm nëse provohen në mënyrë kumulative: i. dëmi; ii. veprimi ose mosveprimi i kundërligjshëm; iii. lidhja shkakësore ndërmjet sjelljes antiligjore dhe dëmit; iv. faji në formën e dashjes ose të pakujdesisë.

39. Në zbatim të këtyre kritereve, gjykata ka çmuar se kërkuesit kishin provuar ekzistencën e dëmit, përkatësisht humbjen e jetës së djalit të tyre dhe pasojat pasurore e jopasurore që rridhnin prej saj, por nuk kishin arritur të provonin elementet e tjera të përgjegjësisë jashtëkontraktore. Sipas saj, mungonin prova që të vërtetonin se autoritetet shtetërore, me dashje ose nga pakujdesia, kishin kryer mosveprime të kundërligjshme që kishin shkaktuar aksidentin dhe pasojën fatale. Për rrjedhojë, gjykata ka vlerësuar se nuk kishte asnjë provë mbi bazën e së cilës të mund të arsyetohej në mënyrë bindëse se aksidenti kishte ardhur si rezultat i mosveprimeve antiligjore të Komandës së Forcës Ajrore. Në mbështetje të këtij përfundimi, ajo i është referuar edhe hetimit penal të zhvilluar nga prokuroria, duke arsyetuar se nëse Komanda e Forcës Ajrore do të kishte qenë shkaktare e aksidentit, do të ishte regjistruar procedim penal ndaj personave përgjegjës (*shih faqen 7, të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Lezhë*).

40. Ky arsyetim është konfirmuar edhe nga Gjykata e Apelit Shkodër në vendimin e saj të datës 23.6.2016. Ajo ka argumentuar se për lindjen e përgjegjësisë civile nuk mjafton vetëm ekzistenca e dëmit, kundërligjshmëria e sjelljes dhe lidhja shkakësore ndërmjet tyre, por duhet të provohet edhe faji i autorit të dëmit. Në rastin konkret, sipas saj, nuk ishte provuar se Komanda e Forcës Ajrore ose Ministria e Mbrojtjes, me dashje ose nga pakujdesia, kishte kryer mosveprime antiligjore që kishin sjellë aksidentin dhe vdekjen e viktimës. Për këtë përfundim, Gjykata e Apelit

i është referuar edhe vendimit të prokurorisë për pushimin e procedimit penal, i cili e kishte klasifikuar ngjarjen si rast fatkeq (*shih faqet 7–8, të vendimit të Gjykatës së Apelit Shkodër*).

41. Nga ana e saj, Gjykata e Lartë, me një arsyetim të kufizuar, të përmbledhur në pesë paragrafë, ka vlerësuar se nuk rezultonin shkelje të ligjit procedural ose material që të bënin të pavlefshëm procesin gjyqësor ose të ndikonin në vendimmarrjen e gjykatave.

42. Duke qenë se pretendimet e kërkuësve lidhen me mosveprimet e autoriteteve shtetërore përgjegjëse për administrimin e fushës së ish-aviacionit ushtarak, Gjykata çmon të ndalet fillimisht në kuadrin ligjor që rregullon këtë përgjegjësi. Ligji nr. 8743, datë 22.2.2001, “Për pronat e paluajtshme të shtetit”, i ndryshuar, parashikon se zonat, instalimet dhe objektet e destinuar për qëllime të mbrojtjes kombëtare përbëjnë pronë të paluajtshme publike të shtetit (*neni 3, pika 1, shkronja “c”*). Sipas këtij ligji, organi përgjegjës ka detyrimin ta administrojë këtë pronë në përputhje me legjislacionin në fuqi dhe me Kodin Civil, duke garantuar mbrojtjen e saj, ruajtjen e interesit publik dhe ushtrimin efektiv të përgjegjësive të ngarkuara (*nenet 11–14*). Në zbatim të këtij kuadri, Ministria e Mbrojtjes dhe strukturat ushtarake janë autoritetet përgjegjëse për administrimin e pronave të paluajtshme të mbrojtjes, përgjegjësi e konfirmuar edhe nga legjislacioni që rregullon organizimin dhe funksionimin e tyre. Për rrjedhojë, administrimi i këtyre pronave nuk përbën vetëm një kompetencë, por edhe një detyrim ligjor për garantimin e sigurisë së tyre dhe parandalimin e rreziqeve që burojnë nga mosadministrimi.

43. Gjykata, në analizë të sa më sipër, konstaton se gjykatat e faktit e kanë reduktuar shqyrtimin e çështjes në një vlerësim formal të elementeve të përgjegjësisë jashtëkontraktore, duke arsyetuar se nuk ishte provuar që autoritetet shtetërore, me dashje ose nga pakujdesia, të kishin kryer veprime ose mosveprime të kundërligjshme që kishin shkaktuar vdekjen e viktimës. Megjithatë, ato nuk kanë analizuar paraprakisht nëse ngjarja, e cila kishte sjellë humbjen e jetës së viktimës, lidhej me cenimin e së drejtës kushtetuese të jetës dhe sigurisë së personit, si dhe me natyrën dhe përmbajtjen e detyrimeve ligjore që buronin nga administrimi i një prone publike me destinacion ushtarak, të vlerësuara në këndvështrimin e detyrimeve pozitive të shtetit për mbrojtjen e jetës. Po kështu, ato nuk kanë verifikuar nëse përmbushja e këtyre detyrimeve kërkonte marrjen e masave për ruajtjen, kontrollin dhe kufizimin e aksesit në territorin ku ndodhi aksidenti. Në këto kushte, vlerësimi i tyre për mungesën e kundërligjshmërisë, fajit dhe lidhjes shkakësore nuk rezulton të jetë mbështetur mbi një analizë të plotë të rrethanave vendimtare të çështjes dhe të shpërndarjes së barrës së provës ndërmjet palëve.

44. Gjykata vëren, gjithashtu, se gjykatat e zakonshme i kanë dhënë rëndësi faktit se prokuroria e kishte cilësuar ngjarjen si rast fatkeq dhe se nuk kishte regjistruar procedim penal ndaj autoriteteve shtetërore përgjegjëse për administrimin e territorit ku ndodhi aksidenti. Në këtë mënyrë, përfundimet e procedimit penal janë marrë në konsideratë në gjykimin civil pa u verifikuar nëse dhe në çfarë mase ato kishin lidhje të drejtpërdrejtë me objektin e mosmarrëveshjes civile. Kjo është e rëndësishme, pasi procedimi penal kishte për objekt vetëm përgjegjësinë penale të drejtuesit të automjetit dhe jo përgjegjësinë civile të autoriteteve shtetërore për përmbushjen e detyrimeve të tyre ligjore në lidhje me administrimin, ruajtjen dhe kontrollin e territorit ku ndodhi aksidenti. Megjithatë, gjykatat nuk kanë arsyetuar se çfarë rëndësie kishte mungesa e një procedimi penal ndaj këtyre autoriteteve për vlerësimin e përgjegjësisë së tyre civile.

45. Në këtë drejtim, Gjykata evidenton se gjykatat nuk kanë verifikuar nëse autoritetet shtetërore përgjegjëse kishin marrë masa konkrete dhe të përshtatshme për kufizimin e hyrjes, mbikëqyrjen dhe garantimin e sigurisë së territorit nën administrimin e tyre. Kjo mangësi bëhet edhe më e dukshme po të mbahet parasysh se, sipas akteve të ekspertimit, aksidenti kishte ndodhur në një zonë të paautorizuar për qarkullimin e mjeteve motorike dhe për zhvillimin e garave automobilistike, ndërsa kërkuësit kishin pretenduar se masat për mbylljen e hyrjeve dhe kufizimin e aksesit në atë zonë ishin marrë vetëm pas ndodhjes së aksidentit. Këto rrethana kishin rëndësi për vlerësimin e pretendimit të kërkuësve se autoritetet publike nuk kishin përmbushur detyrimet ligjore për administrimin, ruajtjen dhe garantimin e sigurisë së territorit ku ndodhi aksidenti.

Megjithatë, gjykatat nuk rezulton t'i kenë shqyrtuar ato në funksion të sqarimit të natyrës dhe përmbajtjes së detyrimeve konkrete të autoriteteve publike, si dhe të vlerësimit të pretendimit të kërkuarve për përgjegjësinë civile të këtyre autoriteteve. Për rrjedhojë, ato nuk u kanë dhënë kërkuarve një përgjigje të mjaftueshme për çështje që lidheshin me thelbin e mosmarrëveshjes.

46. Për pasojë, arsyetimi i gjykatave të faktit mbetet i pamjaftueshëm, pasi ato nuk kanë sqaruar rrethanat vendimtare të çështjes, konkretisht statusin juridik të zonës ku ndodhi aksidenti, autoritetin përgjegjës për administrimin e saj, natyrën e masave që kërkoheshin për kontrollin, ruajtjen dhe kufizimin e hyrjes në atë territor, si dhe masat që rezultonin të ishin marrë realisht përpara aksidentit. Në këtë kuptim, në mungesë të sqarimit të këtyre rrethanave, pretendimi i kërkuarve se autoritetet shtetërore nuk kishin përmbushur detyrimet ligjore që u ngarkonte kuadri normativ në fuqi ka mbetur pa një përgjigje të mjaftueshme nga gjykatat e faktit.

47. Në këtë kontekst, Gjykata rithekson se marrëdhëniet ndërmjet juridiksionit kushtetues dhe juridiksionit të zakonshëm udhëhiqen nga parimi i subsidiaritetit. Respektimi i të drejtave kushtetuese është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, për më tepër i Gjykatës së Lartë. Roli i kësaj gjykate, si gjykatë e ligjit, është i një natyre të pazëvendësueshme. Ajo i ka të gjitha mjetet dhe kompetencat për ta bërë vetë këtë rol aktiv, i cili shkon përtej ligjit dhe synon të drejtën, duke ndikuar efektivisht edhe në vendimmarrjen e gjykatave të shkallëve më të ulëta (*shih vendimet nr. 10, datë 4.3.2021; nr. 3, datë 23.2.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

48. Në rastin konkret, mangësitë në arsyetimin e gjykatave të faktit, të cilat lidheshin me thelbin e pretendimit të kërkuarve për përgjegjësinë civile të autoriteteve publike, përbënin çështje që kërkonin vlerësim nga Gjykata e Lartë në kuadër të funksionit të saj rishikues. Ky vlerësim nuk kërkonte zëvendësimin e gjykatave të faktit në çmuarjen e provave, por kontrollin nëse arsyetimi i tyre, në raport me detyrimet ligjore të autoriteteve publike dhe shpërndarjen e barrës së provës, u kishte dhënë kërkuarve një përgjigje efektive ndaj pretendimit të ngritur në rekurs. Megjithatë, duke vendosur mospranimin e rekursit me arsyetim të kufizuar, Gjykata e Lartë nuk ka mbajtur qëndrim të shprehur ndaj këtyre çështjeve. Për rrjedhojë, si gjykatë e ligjit, ajo nuk ka përmbushur detyrimin për t'u dhënë përgjigje pretendimeve me natyrë kushtetuese të kërkuarve. Këto pretendime lidheshin me mënyrën sesi gjykatat e faktit kishin interpretuar dhe zbatuar rregullat e përgjegjësisë jashtëkontraktore, pa shqyrtuar mjaftueshëm nëse autoritetet publike kishin përmbushur detyrimet ligjore për administrimin, ruajtjen dhe kontrollin e territorit ku ndodhi aksidenti, në këndvështrimin e së drejtës kushtetuese për mbrojtjen e jetës dhe të detyrimeve pozitive të shtetit që burojnë nga kjo e drejtë. Për këtë arsye, vendimmarrja e saj nuk përmbush standardet kushtetuese të aksesit substancial në gjykatë dhe të arsyetimit të vendimit gjyqësor.

49. Për sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se në rastin e kërkuarve është cenuar e drejta për proces të rregullt ligjor, e garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, në drejtim të së drejtës së aksesit substancial në gjykatë të lidhur me standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor. Për rrjedhojë, kërkesa duhet të pranohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, si dhe nenit 72, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

1. Pranimin e pjesshëm të kërkesës.
2. Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2024-3457, datë 11.9.2024, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.
3. Dërgimin e çështjes për shqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 16.6.2026.

Shpallur më 8.7.2026.

Kryetare: Fiona Papajorgji

Anëtarë: Sandër Beci, Sonila Bejtja, Marjana Semini, Genti Ibrahim, Ilir Toska, Marsida Xhaferllari, Asim Vokshi